

**OLDIPO s.r.o. a autor produktu Mgr. Jiří Zibura
představuje Vám učitelům českého jazyka
didaktickou pomůcku**

OLDIPO s.r.o.
tř. Svornosti 57
779 00 Olomouc
tel/fax: 585 204 055
mobil: 777 21 35 35, 777 21 36 36
e-mail: oldipo@quick.cz
web: <http://www.mybox.cz/oldipo>
IČO: 25396706
DIČ: 379-25396706

DiPo – podstatná jména

SOUČÁSTI PRODUKTU

PRACOVNÍ DESKY

Dipo obsahuje celkem čtyři pracovní desky (dvě pro jednotné číslo a dvě pro množné). Pracovní desky jsou, z důvodu úspory potřebného pracovního místa, rozkládací. Pro určování vzorů mužského rodu rozložíme i její pravou část. Pracovní deska má rozměr 46,7x19,7 cm.

LIŠTY

V souboru jsou dodávány tyto lišty :

Lišta	počet kusů	Popis
A1	2	Boční lišta určena pro řazení podstatných jmen v čísle jednotném podle pádů. Obsahuje nápovědu ve formě pádových otázek. Rozměr 6,8x17,3 cm.
A2	2	Boční lišta určena pro řazení podstatných jmen v čísle množném podle pádů. Obsahuje nápovědu ve formě pádových otázek. Rozměr 6,8x17,3 cm.
B1	2	Boční lišta určena pro řazení podstatných jmen v čísle jednotném podle mluvnického rodu. Rozměr 6,8x14,8 cm.
B2	2	Boční lišta určena pro řazení podstatných jmen v čísle množném podle mluvnického rodu. Rozměr 6,8x14,8 cm.
B3	2	Horní lišta určena pro použití s lištou B1 nebo B2, chceme-li určovat i životnost u mužského rodu. Rozměr 26,7x2,6 cm.
C1 C2 C3	4 4 4	Horní lišty určené pro řazení podstatných jmen ke vzorům. Obsahuje nápovědu - koncovky jednotlivých vzorů. Rozměr C1 40x2,6 cm, C2 a C3 26,7x2,6 cm.

KARTIČKY

Dodaný základní soubor 374 kartiček je tvořen 166 kartičkami s tvary podstatných jmen rodu mužského, 104 kartičkami s tvary podstatných jmen rodu ženského a 104 kartičkami s tvary podstatných jmen rodu středního. Na procvičení každého z pádů je k dispozici přes 50 příkladů, k řazení k jednotlivým vzorům průměrně 18 příkladů. Do souboru byla zahrnuta frekventovaná podstatná jména v takových slovních spojeních, která umožňují i jejich výchovné využití. Některá podstatná jména se opakují v různých tvarech. Děti proto mají možnost porovnat rozdílnost pravopisu v závislosti na pádu. Nejméně příkladů je, z pochopitelných důvodů, v 5.p. Ke každému rodu jsou dodány prázdné kartičky, které si můžete doplnit vlastními oblíbenými slovy. Pomůcku můžete použít i pro zkoušení, ale je určena především pro intenzivní výcvik a snadné pochopení této rozsáhlé, poměrně obtížné a většinou nezáživné látky. Pomůcka je jednoduchá, proto je možné i její využití v domácí přípravě dětí. Rozměr kartičky 6,5x2,3 cm.

SYSTÉM IDENTIFIKAČNÍCH ZNAKŮ

Je zřejmý z ukázky kartiček.

rub										líc										
živ	1	2	3	4	5	6				<div style="font-size: 1.5em; font-weight: bold;">jestřáb</div> <div style="font-size: 1.2em;">(náhle zaútočil)</div>										
muž	jestřáb								j											
žen																				
stř									mn											
neživ	pán	hrad	muž	stroj	před	soud														

	1	2	3	4	5	6	7			<div style="font-size: 1.5em; font-weight: bold;">babička</div> <div style="font-size: 1.2em;">(půjdu ven s) babičkou</div>										
muž	babička								j											
žen																				
stř									mn											
	žena	růže	píseň	kost																

	1	2	3	4	5	6	7			<div style="font-size: 1.5em; font-weight: bold;">koště</div> <div style="font-size: 1.2em;">(Jana se ohání) koštětem</div>										
muž	koště								j											
žen																				
stř									mn											
	měst	moře	kuře	stav																

Každá kartička je potištěna z obou stran. Na lici kartičky je slovní spojení určovaného podstatného jména (tučně vytištěného) s dalšími slovy (v závorce). Často jsou použity předložkové vazby, které zejména v počátcích výcviku usnadňují určení pádu. Rub kartičky je lemován identifikačními znaky. Jsou jimi čtverečky s vepsanými číslicemi v horní části kartičky (označují čísla pádů) nebo běžně používané zkratky pro mluvnické číslo a rod po stranách kartičky a konečně názvy jednotlivých vzorů v dolní části kartičky. Barevně vyplněné čtverečky označují zařazení podstatného jména. Střed kartičky je vyplněn barvou. Modrá barva symbolizuje mužský rod, červená barva ženský rod, žlutá barva střední rod. To umožňuje velmi rychle rozřídění kartiček tehdy, když chcete cvičit pouze jeden konkrétní rod. Zároveň může posloužit jako další identifikační znak mluvnického rodu. Na barevném středu je natištěno zkoumané podstatné jméno v základním tvaru (1.p.,č.j.). Může sloužit jako forma nápovědy základního tvaru, stejně jako součást databáze slov, které můžete využít k dalším didaktickým účelům.

KONTROLA SPRÁVNOSTI

Vlastní kontrola správnosti je zřejmá z ukázky. Dítě si ověří správnost určení kategorií na vrchní kartičce. Kartičky, které mají vybarvené čtverečky vyjadřující sledovanou kategorii v zákrytu s první ověřenou kartičkou, jsou určeny správně. Chybně určené jsou mimo zákryt.

Kontrola správnosti určení pádu u tří podst.jm.-všechna v 1.p.

		1	2	3	4	5	6	7		
		1	2	3	4	5	6	7	j	
	1	2	3	4	5	6	7		j	
muž	židle								j	mn
žen										mn
stř									mn	
	žena	růže	píseň	kost						

Kontrola správnosti určení čísla u tří podst.jm.-všechna v č.j.

		1	2	3	4	5	6	7		
		1	2	3	4	5	6	7	j	
	1	2	3	4	5	6	7		j	
muž	vůně								j	mn
žen										mn
stř									mn	
	žena	růže	píseň	kost						

NÁVOD K POUŽITÍ

Je součástí pomůcky, nabízí náměty k využití. Formát A5, 16 stránek.

KRABICE

Dípo je zabaleno do obrázkové krabice s víkem. Krabice má rozměr 39,2x29,2x3,8 cm.

NÁVOD PRO PRÁCI

Základní návod pro práci je zřejmý z následujících ukázek.

Určování pádů a čísla podstatných jmen

Při určování pádu použijte lištu **A1** nebo **A2**. Lišta **A1** je určena pro jednotné a lišta **A2** pro množné číslo. Žáci vkládají kartičky do libovolného sloupce.

DiPo							
A1 číslo jeden	1.p.	kdo,co		děda (se vrátil domů)			
	2.p.	koho,čeho					
	3.p.	komu,čemu		(dát napít) šakalovi			
	4.p.	koho,co					
	5.p.	oslovujeme, voláme		Kapitáne, (v y plouv áme !)			
	6.p.	(o) kom, (o) čem					
	7.p.	kým, čím		(hrát si s) pannou			

DiPo							
A2 číslo množné	1.p.	kdo,co		ptáčata (zoufale pípala)			
	2.p.	koho,čeho					
	3.p.	komu,čemu		(nosit červíky) ptáčatům			
	4.p.	koho,co					
	5.p.	oslovujeme, voláme		Slůňata, (ochutnejte!)			
	6.p.	(o) kom, (o) čem					
	7.p.	kým, čím		(netrap se cizími) řečmi			

Určování rodu podstatných jmen

Bez určování životnosti u mužského rodu

Použijte lištu **B1** nebo **B2**. Žáci vkládají kartičky do libovolného sloupce.

DiPo						
B1 číslo	rod mužský	(přivolal jsem) číšníka				
	rod ženský	(dokázal to svou) pílí				
	rod střední	(udeřil se) kladivem				

S určování životnosti u mužského rodu

Použití lišty **B1** nebo **B2** současně s lištou **B3**. Odsazení je u mužského rodu zvoleno proto, aby se žákům nepletla kategorie životnosti do ostatních rodů.

DiPo	^{B3}	rod mužský životný		rod mužský neživotný		
B1 číslo	rod mužský	(přivolal jsem) číšníka		(mluvit o jeho) gólu		
	rod ženský	(dokázal to svou) pílí				
	rod střední	(udeřil se) kladivem				

Procvičování pádu, čísla a vzoru podstatných jmen současně

Použijte lišty **A1+ A2 + Cx**. Žáci třídí kartičky s podstatnými jmény stejného rodu. Pozice kartičky vyjadřuje pád, číslo a vzor současně. Pro práci s dalšími rody se jednoduše vymění lišty se vzory.

DiPo		^{C1} pán	hrad	muž	stroj	předseda	soudce
A1 číslo jeden od tiché	1.p.	kdo,co					
	2.p.	koho,čeho		(narazil do) pařezu		(bloumal bez) cíle	
	3.p.	komu,čemu				(nález předal) policistovi	
	4.p.	koho,co	(přivolal jsem) číšníka				
	5.p.	oslovujeme, voláme					
	6.p.	(o) kom, (o) čem		(mluvit o jeho) gólu			
	7.p.	kým, čím					(chtěl být) strojvůdcem

DiPo		^{C1} pán	hrad	muž	stroj	předseda	soudce
A2 číslo mnoho z tiché	1.p.	kdo,co					
	2.p.	koho,čeho	(hrát finále bez) Slováků			(bylo tam mnoho) cyklistů	
	3.p.	komu,čemu			(postavit se proti) dobytelům		
	4.p.	koho,co					
	5.p.	oslovujeme, voláme				Houslisté, (začněte hrát!)	
	6.p.	(o) kom, (o) čem		(zabloudil v) lesích			
	7.p.	kým, čím					

Určování vzorů podstatných jmen

Použijte lišty Cx se vzorů jednotlivých rodů. Je možné pracovat se všemi rody současně. Pozice kartičky vyjadřuje rod a vzor zároveň.

DiPo	^{C1} pán	hrad	muž	stroj	předseda	soudce
	(hrát finále bez) Slováků				Houslisté, (začněte hrát!)	
	^{C2} žena	růže	píseň	kost		
		(dokázal to svou) pílí				
	^{C3} město	moře	kuře	stavení		
	(udeřil se) kladivem					

POUŽITÉ MATERIÁLY

Dipo je vyrobeno z kvalitního tvrdého křídového papíru. Laminace z obou stran zabraňuje opotřebení.

DALŠÍ MOŽNOSTI VYUŽITÍ

Uvedený popis je pouze orientační. Český učitel a české děti jsou nesmírně tvořiví, proto jistě každý, kdo s pomůckou bude pracovat, přijde na další možnosti využití. Velké množství kartiček s podstatnými jmény přímo vybízí k dalšímu didaktickému využití. Soubor lze využít například:

- k procvičování hláskové a slabičné stavby slova, k práci s kořenem, předponou a příponou
- k řazení slov podle abecedy
- k vytváření významových okruhů
- k třídění podle toho, zda pojmenovávají osobu, zvíře, věc, vlastnost, děj
- k nejrůznějším didaktickým hrám např. sestav větu (krátké vyprávění) s použitím vylosovaných kartiček, atd.

Na **DiPo-podstatná jména** bude bezprostředně navazovat **DiPo-vyjmenovaná slova**, dále **DiPo-slovní druhy**, **DiPo-shoda přísudku s podměttem** a **DiPo-slovesa**. Systém práce bude ve všech dílech obdobný. Tak se stává **DiPo** otevřeným systémem finančně dostupným pro všechny školy v dostatečném množství.

S pozdravem

za kolektiv firmy OIDIPO s.r.o. Šárka Blinková